

We moeten het onderscheid maken tussen volwassenen die rechten hebben en deze kunnen afdwingen en de minderjarige die in theorie wel rechten heeft maar waar in de praktijk nauwelijks iets van te merken is. Wanneer je spreekt over jongeren, hun mogelijkheden, hun keuzes, dan lijkt het me onmogelijk het economisch handelingsmodel te gebruiken. In dit model wordt het individu voorgesteld als iemand die binnen zijn mogelijkheden keuzes maakt om zijn doelen of de behoeften te verwezenlijken. Het economisch handelingsmodel zou er dus in principe vanuit gaan dat een tiener individuele hulpbronnen heeft. Ik kan me niet inbeelden dat jongeren ooit gedreven worden door 'een vrije keuze binnen de perken' terwijl duizenden ogen je de gewenste richting uitsturen. Als kind ben je zo gedetermineerd door tentakels van macht dat je ook niet buiten het sociologisch handelingsmodel kan zeilen om hun gedrag te onderzoeken. Na het lezen van het boek bleef ik zitten met de vraag of een kind wel een plaats krijgt binnen het economisch handelingsmodel.

Met de specificering van middelen bereikt de auteur wel verdelingen in de samenleving die verder reiken dan het eeuwige economische klassenonderscheid. Een verdere uitwerking van de bekomen resultaten in een theoretisch perspectief zou misschien verduidelijkt hebben dat de auteur hier de klassieke klassenverdeling doorbreekt en de klemtoon verlegt naar de culturele groepen die de economische klassen doorkruisen en de etikettering van de lagere sociale klassen verbrijzelt.

Het onderzoek van Ben ROVERS heeft door de nauwkeurige uitwerking en contextualisering van het vraagstuk veel wijsheid in pacht. Allereerst bewijst de auteur met dit onderzoek hoe vruchtbaar het kan zijn om afgeschreven theorieën van onder het stof te halen en in een bijgewerkte versie te toetsen aan de werkelijkheid. Daarnaast bevat het een duidelijke boodschap naar de overheid die al te snel inzoomt op buurten wanneer jeugdcriminaliteit er procentueel hoger ligt ... Had ROVERS gehoopt op een positief antwoord toen hij zich bij het begin van z'n onderzoek afvroeg of buurten broeinesten zijn? We hebben er het raden naar maar laten we hopen dat ook hij blij verrast was met het negatieve antwoord op deze prangende vraag.

G. VANDE WALLE

TULKENS, F. en VAN DE KERCKHOVE, M., *Introduction au droit pénal*, Diegem, Story-Scientia, 1997, 572 p.

Het boek is de derde editie van een werk dat inmiddels tot de klassiekers van het strafrecht behoort en gretig wordt geraadpleegd door een brede kring van penalisten en criminologen. Wat in het oog springt is de brede invalshoek van waaruit strafrechtelijke vraagstukken worden behandeld. In strijd met wat het opschrift 'inleiding' doet vermoeden, is het werk veel meer dan een terreinverkenning van het strafrecht. Met veel zin voor precisie slagen de auteurs erin tal van knelpunten

aan de oppervlakte te brengen en moeilijke leerstukken (zoals het moreel element) uit te diepen. Daarbij wordt ook ingegaan op criminologische aspecten en rechtsfilosofische denkstromingen, waardoor doorheen het werk een harmonie tot stand komt tussen een descriptieve en opiniërende kijk op het recht. De heldere presentatie en vlotte schrijfstijl zorgen er tevens voor dat de lezer de zware brok van rechtspraak en rechtsleer gemakkelijk kan verteren.

De aanvang van het boek bestaat uit een waaier van rechtshistorische en criminologische beschouwingen over de grondslagen van het strafrecht. Op een grondige manier worden de sterke en zwakke kanten van de diverse strafrechtstheorieën belicht en geschetst hoe het huidige strafrechtssysteem vorm kreeg. Opmerkelijk is de aandacht voor recente ontwikkelingen, zoals informele onderhandelingen in het strafproces of de tendens om het slachtoffer op de voorgrond te plaatsen.

Het middenstuk is een vlotte aaneenschakeling van studies over de principes van het materieel strafrecht. In dit deel komen de klassieke thema's aan bod, zoals het moreel bestanddeel van het misdrijf, de interpretatie van de strafwet en de strafbare deelneming. Elk van deze onderwerpen wordt nauwkeurig geanalyseerd met voldoende verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak. Ook in dit deel wordt ingespeeld op actuele tendensen en problemen, zoals de plaats van het strafrecht in de Europese constructie of de controle op de strafuitvoering.

Het laatste deel is gewijd aan de opbouw van de strafprocedure. In vergelijking met de studie van het materieel strafrecht valt dit deel mager uit. Het gaat slechts om een ruwe schets van de principes waarop het strafproces steunt, zoals de scheiding van de vervolgings- en berechtingsfunctie en de centrale rol van de rechter. Tal van aspecten blijven daardoor buiten beschouwing. Zo wordt geen of nauwelijks aandacht besteed aan de regelmatigheid van de opsporing, de bewijswaardering en de draagwijdte van artikel 6 en 8 E.V.R.M. Deze beperkte uitwerking mag evenwel geen punt van kritiek zijn, daar de auteurs reeds in hun inleiding aangaven enkel het materieel strafrecht als studieobject te nemen. Strafprocesrecht wordt slechts aangeraakt om te beklemtonen dat zonder een systeem van handhaving het strafrecht weinig zin heeft.

De kracht van dit boek schuilt vooral in de verstrengeling van juridische en criminologische beschouwingen over het strafrecht. Deze combinatie vormt voor zowel juristen als criminologen een verrijking. Hoewel het boek bedoeld is als leidraad bij de cursus, mikken de auteurs hoger dan alleen maar het overbrengen van kennis en juridische vaardigheden. De bedoeling is ook dat de lezer een totaalbeeld krijgt van het strafrecht en de grondslagen daarvan kritisch evalueert. Dankzij de heldere uiteenzettingen en nauwgezette verwerking van informatie wordt dit doel zonder veel hindernissen bereikt.

Bart DE SMET
Universiteit Antwerpen (UIA)